

СТЕРЕОТИПНЕ ПРЕДСТАВЕ О ФРАНЦУСКОМ ЈЕЗИКУ И КУЛТУРИ

Сажетак: Овај рад има за циљ да покаже који стереотипи о француском језику и култури су присутни код студената који француски језик уче као изборни страни језик.

Имајући у виду чињеницу да учење страних језика не подразумева само усвајање језичких компетенција већ и стицање интеркултуралне компетенције, сматрамо да је важно истражити које представе о француском језику, култури, говорницима преовлађују код студената – испитаника који чине наш корпус.

Намера нам је да проверимо да ли склоност ка позитивним ставовима према циљном језику зависи од дужине периода учења страног језика као и да ли степен стереотипних ставова и мишљења о француској култури и говорницима зависи од остварених контаката са циљном земљом. Овакав тип истраживања има улогу дијагностиковања стереотипних ставова који затим помаже наставнику у одабиру дидактичког материјала и техника на часу у циљу подстицања развоја критичког мишљења код студената.

Кључне речи: стереотипи, интеркултуралност, француски језик и култура

1. Увод

У контексту учења страних језика, у сусрету са другим културама, од великог је значаја бити свестан важности интеркултуралне димензије, преиспитивати своје ставове и заузимати критички и самокритички став. Следећа етапа подразумева релативизацију сопствених ставова као и прихватање чињенице да норма коју нам намеће средина у којој живимо није једина могућа, те да сагледавајући другога и другачијег, уважавајући различитости сваке индивидуе, избегавамо уопштавања и доносимо закључке на основу појединачних случајева.

Беако сматра да је улога интеркултуралног образовања да развије позитивне, отворене и критичке ставове у циљу учења разумевања контаката са другошћу. Има за циљ да ослаби егоцентричне и етноцентричне ставове стављајући ученика у центар као друштвеног актера, подстичући му радозналост и толеранцију које ће затим довести до његовог сопственог развоја (Веасо, 2011: 3).

Дервен сматра да су главни циљеви интеркултуралности бити свестан различитости, научити како живети те различитости, едуковати како да се анализирају ситуације које онемогућавају да се живи са различитостима, живети боље са Другим. Он такође сматра да је важно продубити разумевање о идентитету Другога избегавајући уопштавања, продубити разумевање предрасуда, стеротипа и дискурса, научити како да се препознају представе које постоје о Другом у нашим друштвима (Dervin, 2010 : 36–37).

Стереотипи су поједностављена, уопштена веровања и представе које једна група има о другој. Дубоко укоренењени током процеса социјализације у друштву у којем живимо, представе које имамо о другом и другачијем условљене су етноцентризмом, идејом да су вредности и норме својствене нашем друштвеном контексту једине прихватљиве као и жељом да се покаже супериорност и доминација.

Стереотипи могу бити позитивни (Французи су шармантни, Срби су гостољубиви) или негативни (Французи су арогантни, Срби су зликовци). Разликујемо аутостереотипе – слике које стварамо о сопственој националној групи и хетеростереотипе – слике које имамо о другим националним групама.

Кастелоти и Мур наводе да стереотипи представљају чврсте, поједностављене шематизоване и деконтекстуализоване слике које функционишу у колективној свести и које одређене групе прихватају. Степен прихватања и валидности које им одређене групе говорника или индивида приписују могу бити повезане са ставовима и језичким понашањима и понашањем у учењу (Castellotti, Moore, 2002: 8).

У настави страних језика један од важних циљева је деконструкција стереотипа јер управо стереотипне представе потхрањују различите облике дискриминације. Стереотипи се не могу избрисати нити је то циљ наставе страних језика. Слажемо се са Дурбабом која сматра да, будући да је стереотипе немогуће укинути, „непоходно је инсистирати на њиховом тематизовању у настави, како би ученици уопште постали свесни њиховог постојања и улоге коју имају у начину на који они сами доживљавају и тумаче културолошке специфичности“ (Дурбаба, 2011: 51). Дакле, неопходно је развијати код студената технике посматрања и анализирања стереотипа и стереотипних ситуација.

Будући да је уобичајено да ученици страног језика имају различита искуства везана за циљну земљу, културу као и само учење циљног језика, Зарат је мишљења да треба дијагностиковањем утврдити какво искуство имају ученици, да ли има удаљавања или приближавања између матерње и циљне културе, да ли има личних искустава везаних за циљну културу и да ли су она позитивна или негативна. На основу утврђивања наведених параметара, могу се дефинисати циљеви наставе који, поред језичких обухватају и особености односа према циљној култури. Наиме, полази се од рада на представама које ученици имају, затим следи преиспитивање конструисаних представа и најзад деконструкција тих представа (Zarate, 1993: 72–76).

Абдала-Прецеј преиспитује улогу школских размена као начина борбе против предрасуда, расизма, ксенофобије, наводећи да су бројне студије пока-

зале да размене не смањују систематично стереотипе и предрасуде и да ништа не доказује да је искуство таквог контакта довољно да се униште предрасуде [...] Размене су често прилика да се истакну разлике на уштрб сличности. Она наводи такође да интеркултурално образовање нема за циљ укидање предрасуда и стереотипа, као ни да борба против предрасуда није један од циљева школских размена већ да она чини један од предуслова како би те размене биле успешне као и да треба радити на сопственим предрасудама како размене не би биле прилика за њихово учвршћивање (Abdallah-Preteille, 1999: 98–111).

Наиме, школске или студијске размене могу чак довести до учвршћивања стереотипних ставова уколико студенти нису подстицани да релативизују свој систем вредности, прихвате и анализирају систем вредности, норме и понашања који су својствени циљној култури.

У делу који следи, спровешћемо истраживање о стереотипним представама које студенти – испитаници имају о Французима, Француској и француском језику.

2. Истраживање

Наше истраживање има за циљ да утврди који су стереотипи присутни код студената који француски језик уче као изборни. Корпус чине студенти треће године Високе пословне школе струковних студија у Новом Саду и студенти прве и друге године Филозофског факултета у Нишу. Циљ нам је да утврдимо да ли преовлађују позитивне или негативне слике о циљном језику, култури, говорницима. Ова врста дијагностиковања помаже наставнику да одреди у ком правцу ће организовати часове француског језика, у којој мери и који стереотипи су присутни код студената одредиће одабир дидактичког материјала као и методе и технике учења.

У истраживању је учествовало укупно 69 испитаника од 18 до 29 година, 49 студенткиња и 20 студената. С обзиром на то да се ради о малом узорку свесни смо чињенице да би обимније истраживање и са обимнијим узорком показало релевантније резултате који би се могли уопштавати. Као што констатује Бајрам „подаци из упитника су само површни и индиректни показатељ света који су креирали истраживач и испитаник заједно. Не постоји нужно непосредна веза између онога што је речено и онога што је прећутано“ (Бурам, 1997: 70, in Dervin, Suomela-Salmi, 2007: 3). Квалитативни подаци добијени из полуструктурисаних интервјуа са учесницима би допунили истраживање. Показаћемо ипак до којих смо резултата дошли на основу узорка који нам је био доступан.

На основу првог дела у коме се траже лични подаци, ниво познавања француског језика по ЗЕРОЈ-у¹, 32 студента описује као почетни А1 ниво, 24 се изјашњава да има ниво А2, петоро наводи ниво Б1, седморо наводи ниво Б2 и један студент се не изјашњава.

¹ ЗЕРОЈ – Заједнички Европски Референтни Оквир за Језике

Сазнајемо да 30 од 69 студената или 43,5% од укупног броја студената учи француски језик први пут, 39 студената или 56,5% је учило раније у оквиру средњег или основног образовања. Међу разлозима за избором француског језика разликујемо наводе испитаника који се први пут сусрећу са овим језиком од навода оних који су га раније учили.

Код студената који су раније учили француски језик налазимо одговоре: *учио сам у школи, желим да усавршим овај језик (38,5%), свиђа ми се француски језик и култура (35, 9%) и знање француског ће ми бити значајно у професионалном смислу (25,6%).*

У овим наводима примећујемо наклоност ка француском језику и култури, дакле афективни критеријум, што можемо повезати са традиционално добрим односима две земље током историје. Нојнер наводи да је „званична визија света циљне земље често под утицајем традиционалних веза које спајају земљу ученика и ону чији се језик изучава или политичких односа које одржавају две земље у датом тренутку“ (Neuner, 2003: 25).

И Зарат такође сматра да „уживају позитивне погледе једна на другу културе које потичу из исте идеолошке сфере“ (Zarate, 1993: 20).

Мишљење студената да ће им познавање француског језика помоћи у професионалном смислу сматрамо рационалним мотивом који произилази из чињенице да су студенти свесни да је за њихов и лични и професионални напредак неопходно познавање што више страних језика а познавање француског, који је географски врло распрострањен, свакако је један од оних који би се морао наћи на њиховој листи.

Код студената почетника, који се први пут сусрећу са француским језиком налазимо следеће разлоге за одабиром: *занимљив језик (40%), желим да учим стране језике уопште (33,3%) и остало, као што је препорука, знати-жеља (13,3%), а без наведеног разлога је (13,4%) студената.*

Будући да Кастелоти наводи да „позитивне процене о језику имају они који познају језик, бар делимично, док негативне процене долазе од оних који не познају језик“ (Castellotti et al., 2001: 113 in Dervin et Suomela Salmi, 2007: 3), сматрали смо да је интересантно упоредити да ли има разлике у ставовима према француском језику код студената који се први пут сусрећу са овим језиком и код оних који су га раније учили. Због тога смо желели да сазнамо да ли је склоност ка позитивним ставовима према француском језику сразмерна дужини временског периода учења француског језика.

Бајрам и Зарат сматрају „да боравак у иностраној земљи не повлачи за собом нужно и позитивне представе о тој земљи, географско измештање није довољно да негативне представе претворе у позитивне. Нагомилана знања о датој култури нису пропорционалне дужини боравка“ (Byram, Zarate, 1996: 9).

Наш циљ је био да проверимо и да ли склоност ка позитивним стереотипним ставовима зависи од остварених контаката са циљном земљом, односно са боравком у циљној земљи.

Од укупног броја испитаника, највећи део, њих 60 никада нису боравили у Француској, седморо су у Француској боравили једном и двоје су боравили више пута у овој земљи. Међу разлозима за посетом циљној земљи испитаници износе позитивне стереотипне ставове где наводе у највећој мери да би посетили знаменитости: *Ајфелову кулу и Лувр* наводи 20 испитаника, *Париз град љубави* један испитаник. Прилично уопштене разлоге као што је *путовање и туристички обилазак* наводи 9 испитаника, *жељу да упозна народ и обичаје, културу, традицију* наводи 17 испитаника, *усавршавање језика* наводи 22 испитаника.

Други део упитника који садржи отворена питања на која се очекују одговори по принципу асоцијација: *Французи су...*, *Француска је...*, *Французи једу...*, *Французи пију...*, *Французи возе...*, *Французи су познати по...*, *Познате француске личности су...*, итд., показале да ли су студенти склони стереотипизацији.

Трећи део упитника садржи стереотипне изјаве: *Французи не говоре енглески, Французи увек плаћају одвојено, Французи су шкрти, Французи су шармантни, Французи су шовинисти Французи су арогантни, Французи су кукавице*. Овде се тражи да се испитаници изјасне заокруживањем једног од понуђених одговора: *да, не, можда*.

На основу свих датих одговора направићемо преглед заступљених стереотипних мишљења и анализираћемо добијене тврдње.

3. Резултати

У делу упитника где је захтевано дати асоцијације за појмове везане за Французе и Француску, дошло се до следећих резултата:

На питање *Французи су*, појављују се позитивне асоцијације као што су *лепи, романтични, страствени, шармантни, мултикултурални, пријатни људи, жели да помогну, образовани, вредни, отворени, занимљиви* али и негативне: *брке, црнци, арогантни, резервисани, хладни, говоре само француски*.

Ако се осврнемо на негативне стереотипе које су испитаници навели да су *Французи арогантни, резервисани, хладни и да говоре само француски*, питамо се који су то показатељи утицали на формирање оваквог мишљења. Извесно је да, ако би се било ко од нас нашао у Паризу или неком другом великом граду у Француској и ако би покушао на јавном месту да започне разговор са непознатом особом, мала је вероватноћа да би та непозната особа била посебно срдачна према такође непознатој особи. Да не говоримо од томе да ли би та особа била родом из те земље. Можда би наше искуство било супротно од увреженог стереотипног мишљења, можда би се испоставило да је та особа најљубазнија од свих које смо до тада срели, али, и поред тога, да ли можемо доносити суд о једној нацији уопштавајући на основу појединачног случаја? Ово нас наводи на констатацију да смо сви мање или више склони стереотипизацијама било позитивним или негативним, сви имамо потребу за класификовањем, смештањем у одређени оквир, за поједностављивањем.

За *Француску* испитаници везују позитивне асоцијације: *велика, веома лепа земља, културно богата, земља моде и уметности, водећа светска сила, мултикултурална земља, једна од најпосећенијих, прелеп град Париз.*

Овде се преплиће политичка позиција коју ужива Француска и стереотипи какве налазимо у брошурама и туристичким водичима, чије функција и јесте да привуче, скрене пажњу.

Што се тиче ставова о *француском језику* упоредили смо наводе студената почетника и студената који су француски језик учили раније у оквиру школског образовања и добили смо резултате приказане у табели:

Табела 1

	Студенти који први пут уче француски језик	Студенти који су раније учили француски језик
<i>Француски језик је...</i>	<i>Занимљив, леп, романтичан (30%)</i>	<i>Језик љубави, пријатан за слушање, мелодичан, један од најлепших језика (69,2%)</i>
	<i>Тежак (46,6%)</i>	<i>Тежак, компликован, тежак за изговор (30,8%)</i>
	<i>Тежак и леп (23,4%)</i>	

На основу добијених резултата примећујемо да студенти који су учили француски језик исказују у већем проценту, чак 69,2%, тврдње из домена естетског и афективног према француском језику што произилази из искуства које су имали учећи овај језик. И студенти који закључују да је француски језик тежак, компликован, такође се ослањају на своје искуство и свој индивидуални доживљај.

Морамо да поменемо да су оваква стереотипна мишљења доминантна иначе код србофоних ученика²: *дакле, француски језик је леп али тежак, тежак за изговор.* Разлог у овим наводима свакако произилази из разлике два фонолошка система: у српском налазимо одсуство назалних вокала каквих у француском има четири [ɛ̃], [ã], [œ̃], [ɔ̃], затим и изговор оралних заобљених вокала [y], [ø], [œ], чије је место творбе у предњем делу усне дупље, такође представљају потешкоће јер их нема у српском фонолошком систему. У српском језику су заобљени вокали [o] и [y] по месту творбе задњи. Проблем се јавља такође и код изговора консонанта [ʀ] који је по француској ортоепској норми, по месту творбе ресичан односно увуларан, за разлику од српског [r] који је по ортоепској норми српског језика апикоалвеоларан.³

Поставили смо и две стереотипне тврдње о француском језику и дошли до закључка да је склоност ка позитивним ставовима према француском језику

² Ова констатација произилази из непосредног искуства у раду са ученицима различитих старосних група, мотивација и потреба у институционалном и ванституционалном оквиру.

³ Више о разлици између српског и француског фонолошког система видети у Гудурић, Снежана. 2009. *Основи фонетике са фонологијом француског језика*, Београд: Завод за уџбенике.

сразмерна дужини временског периода учења француског језика. Резултати су приказани у следећој табели:

Табела 2

	Студенти који први пут уче француски језик			Студенти који су раније учили француски језик		
	ДА	НЕ	МОЖДА	ДА	НЕ	МОЖДА
<i>Француски језик је пријатан за слушање</i>	76,6%	3,4%	23,3%	92,3%	0%	7,7%
<i>Француски језик спада у тешке за учење</i>	86,6%	6,7%	6,7%	66,7%	20,5%	12,8%

Резултати су показали да 76,6% студената који се први пут срећу са француским језиком су потврдно одговорили да је француски језик пријатан за слушање, док код студената који већ уче језик тај проценат је 92,3%.

Потврдан одговор на тврдњу да француки језик спада у тешке за учење добили смо код студената почетника у проценту 86,6% док је тај проценат чак за 20% мањи код испитаника који су раније учили француски језик.

Примећујемо такође да су се испитаници потврдно изјаснили у највећем проценту што се тиче ове две стереотипне тврдње које се тичу француског језика у односу на све остале тврдње које су им биле предложене у овом упитнику.

Овакве представе о француском језику нису карактеристичне само за нашу групу испитаника нити се везују само за српског ученика или студента. Дервен и Суомела-Салми у свом истраживању, у коме су корпус чинили фински студенти, наводе да је таква врста стереотипних описа релативно постојана и да то показују и њихови резултати по којима је француски језик леп, мелодичан али тежак (Dervin, Suomela-Salmi, 2007: 5). У истом раду наводе се и резултати по којима мађарски студенти економије наводе да француски језик представља елеганцију, шарм и истанчаност, као и резултати по којима Италијани налазе да је француски језик мелодичан, музикалан, пријатан и леп (Mondavio, 1997: 289; Pétillon, 1997: 299 in Dervin, Suomela-Salmi, 2007: 4).

Што се тиче питања шта Французи једу, појављују се стереотипи: сир (43,4%), кроасани (24,6%), багет, али и тужеви и тестенина.

На питање шта Французи пију, 55 студената или 79,7% је одговорило вино, 10,1% шампањац, те констатујемо да је стереотип о вину потпуно доминантан.

Стереотипи по којима Французи једу сир и кроасане и пију вино и шампањац се најчешће наводе из неколико разлога: прво, у уџбеницима за француски као страни језик сами аутори инсистирају на доминантним стереотипима приказујући најчешће управо вино, сир, кроасане, Ајфелов торањ, што је оправдано чињеницом да је на почетку учења страног језика потребно понудити неколико симбола који упућују на земљу чији се језик учи како би помогли

ученицима у сналажењу али и привукли пажњу неким особеностима. Друго, само питање (што је недостатак овакве врсте упитника) шта Французи једу и пију сугестивно наводи испитаника да мора да дâ конкретан и нужно стереотипан одговор, односно покреће на размишљање о томе која је то храна и пиће, а затим на основу несвесно усвојених представа путем уџбеника или медија, испитаници дају овакав тип одговора. На крају, упркос томе што је Француска највећи произвођач и извозник прехранбених производа у Европи и што се међу најважнијим производима наводе вино и млеко и млечни производи (Вујовић, 2008: 34), дакле ради се о чињеницама, код студената треба освестити да Французи не једу само сир и не пију само вино.

Питање *Французи возе*, навело је испитанике на одговоре које аутомобиле возе те су навели све марке француских аутомобила: *Пежо, Рено, Ситроен*. Опште је познато да Француска има развијену аутомобилску индустрију, али очигледно питање се намеће, које би требало поставити студентима, а то је: да ли Французи возе само аутомобиле домаће производње?

По чему су *Французи познати*, студенти имају позитивне асоцијације где свакако предњаче два стереотипа: *вино* и *Ајфелов торањ*, а наводе и асоцијације као што су *мода, парфеме, уметност, гостољубивост, мултикултуралност, Париз, Азурна обала, музеји, револуција, Наполеон, Шанел, тенисер Цонга, фудбал* али и *кухиња, сир, кроасани, шампањац*.

Међу познатим француским личностима највише има оних из света спорта: *Цонга, Тони Паркер, Зидан, Тјери Анри, Амели Моресмо, Платини*; али и из света филма, музике, политике, историје, науке: *Жан Рено, Жерар Депардје, Одре Тоту, Давид Гета, Никола Саркози, Карла Бруни, Наполеон, Марија Кири*. Студенти Филозофског факултета у Нишу наводе и писце као што су *Балзак, Русо, Ками, Зола* док код студената Високе школе струковних студија у Новом Саду запажамо потпуно одсуство навођења француских личности из области књижевности. Овакав резултат је очекиван будући да међу студентима – испитаницима Филозофског факултета има оних са студијских група књижевности и историје те је тако њихово познавање из ових области шире и у складу са њиховим интересовањима.

Градови који су заступљени у више од 60% одговора су *Париз, Ница, Марсеј*, што је такође стереотип. Интересантно је да сами Французи, у разговору са странцима који најчешће имају ове асоцијације када су градови у питању, незадовољно реагују: „*La France, ce n'est pas que Paris et la Côte d'Azur!*“⁴

На питање *које земље везујете за француски језик*, добили смо одговоре на основу којих констатујемо да испитаници имају нестереотипно мишљење да је француски језик резервисан за становнике Хексагона, те тако, поред *Француске*, у великој мери наводе и франкофоне државе: најпре *Канаду* али и *Алжир, Мароко, Швајцарску, Белгију, Конго, Обалу Слоноваче, Гвајану, Француску Полинезију*.

⁴ „Француска није само Париз и Азурна обала!“

Козма и аутори објашњавају да се могу идентификовати четири франкофоне зоне, које са Француском одржавају географске али такође и историјске односе: блиске зоне (случај Валоније у Белгији и Романдије у Швајцарској), зоне распрострањености (случај Квебека, где се француски развија независно од оног у Француској), колонизовани простори (Магреб или Антили, нпр.), и најзад, простори ширења (посебно земље централне и источне Европе, или чак Русија, где француски јесте или је био „језик културе“, често језик елита (Cozma et al., 2012: 12)).

Интеркултурални приступ у дидактици француског као страног језика промовише и језичке и културне различитости и валоризује чињеницу да француски језик припада свим његовим говорницима. Последњих деценија у уџбеницима су заступљени аутентични документи који верно преносе наведене различитости, а ученику страног језика је на тај начин омогућено да схвати ширу реалност као и да буде у прилици да спозна другог и другачијег а затим релативизује свој систем вредности.

У следећем делу истраживања где је захтевано да се стереотипне тврдње које се тичу Француза оцене са *да*, *не* или *можда*, упоредили смо мишљења студената који су посетили Француску, њих деветоро и мишљења оних који нису никада имали контакта са овом земљом, њих шездесеторо, те су резултати следећи:

Табела 3

	Студенти који су били у контакту са циљном земљом			Студенти који нису били у контакту са циљном земљом		
	ДА	НЕ	МОЖДА	ДА	НЕ	МОЖДА
<i>Французи не говоре енглески</i>	44,4 %	55,6 %	/	23,3 %	31,6 %	45,1 %
<i>Французи увек плаћају одвојено</i>	55,6 %	44,4 %	/	21,6 %	8,4 %	70 %
<i>Французи су шкрти</i>	33,3 %	22,2 %	44,4 %	15 %	41,6 %	43,4 %
<i>Французи су шармантни</i>	55,5 %	33,3 %	11,2 %	80 %	3,3 %	16,7 %
<i>Французи су шовинисти</i>	/	55,5 %	44,5 %	3,3 %	60,1 %	36,6 %
<i>Французи су арогантни</i>	44,4 %	22,2 %	33,4 %	11,6 %	40,1 %	48,3 %
<i>Французи су кукавице</i>	22,2 %	22,2 %	55,6 %	3,3 %	45 %	51,7 %

У намери да проверимо да ли склоност ка позитивним стереотипним ставовима зависи од оставарених контаката са циљном земљом, односно боравком у циљној земљи, запажамо напротив, на основу резултата у табели, да већу склоност ка негативној стереотипизацији показују студенти који су посетили Француску. Дакле, боравак у циљној земљи не умањује стереотипне ставове.

Управо студенти који нису имали контакта са циљном земљом у много мањој мери су склони негативној стереотипизацији, а чак 80% њих се изјасни-

ло потврдно о позитивном стереотипу као што је *Французи су шармантни*, док су студенти који су посетили Француску имали негативне стереотипне ставове. То доказује да је неопходно радити на разбијању предрасуда, одговарајућим активностима на часовима подстицати студенте да сагледавају другог и другачијег изван сопствене социокултуралне призме.

Анализом стереотипних исказа студената могли бисмо их, у вођеном разговору, навести на размишљање и преиспитивање навода, релативизацију ставова и критички и самокритички став према истим. Наиме, треба поставити питање на основу каквих личних искустава су студенти који су били у контакту са циљном земљом заузели став да су, нпр. Французи арогантни.

Код последњег питања, *да ли мислите да ваши одговори реално приказују Француску и Французе*, добили смо следеће резултате: *да* 18,8%, *не* 8,8% , *можда* 72,4%, дакле, већи део студената се оградио.

4. Закључак

Што се овог истраживања тиче, можемо закључити да је склоност према позитивним ставовима према француском језику сразмерна дужини временског периода учења француског језика. На основу добијених резултата, студенти који су раније учили француски језик изразили су у већој мери позитивне стереотипне ставове док су студенти који се први пут срећу са француским језиком показали већу склоност ка негативним стереотипима о језику. Ово говори у прилог претпоставци да су студенти кроз учење француског језика током школовања били изложени управо позитивним стереотипним представама о Француској, француској култури и Французима који су били заступљени у уџбеницима као основном дидактичком материјалу. Детаљно истраживање које би обухватило анализу уџбеника за француски као страни језик у употреби у Србији би дало прецизнију слику о стању.

Резултати су показали такође да склоност ка позитивним стереотипима не зависи од остварених контаката са циљном земљом јер су управо студенти који су имали контакта са циљном земљом у већој мери изразили негативно стереотипно мишљење о Французима.

Будући да је истраживање показало да, и после дугогодишњег учења иако су позитивни стереотипи и даље присутни, у складу са интеркултуралним приступом, адекватним техникама на часу страног језика требало би радити на њиховој деконструкцији: развијати свест о важности отворености ка другим културама, преиспитивати ставове и понашања која се тичу и своје и других култура. Не треба, међутим, ни бити заслепљен егзотичношћу новог и другачијег, те тако посматрати циљну културу као бољу, супериорну и доминантну. Да би приступ био одговарајући подразумевају се и одређене педагошке вештине наставника. Од њега се очекује да делује подстицајно и да код студената развија технике анализе, критичко мишљење, како њихово познавање кул-

туре и производа културе циљне земље не би остало само на нивоу посматрања и усвајања чињеница.

Литература

- Abdallah-Pretceille, M. (1999). *L'éducation interculturelle*. Paris: PUF.
- Beacco, J-C. (2011). *Les dimensions culturelles et interculturelles des enseignements des langues: état des pratiques et perspectives*, Texte présenté lors du Séminaire sur „Convergences curriculaires pour une éducation plurilingue et interculturelle“, Strasbourg, 29–30 novembre 2011. <http://www.coe.int/lang/fr>. [19 .07.2012.]
- Byram, M. et G. Zarate. (1996). *Les jeunes confrontés à la différence, des propositions de formations, Apprentissage des langues et citoyenneté européenne et campagne européenne de la jeunesse contre le racisme, la xénophobie, l'antisémitisme et l'intolérance*. Strasbourg: Conseil de l'Europe.
- Вујовић, А. (2008). *Савремена француска култура, неки аспекти*. Београд: Учитељски факултет, Универзитет у Београду.
- Castellotti, V. et D. Moore. (2002). *Représentations sociales des langues et enseignements, Guide pour l'élaboration des politiques linguistiques éducatives en Europe – De la diversité linguistique à l'éducation plurilingue*. Strasbourg : Conseil de l'Europe.
- Cozma A-M. et al. (2012). *Le français dans un monde globalisé*. Доступно на: http://www.utu.fi/fi/yksikot/hum/yksikot/ranska/opiskelu/opiskelijaksi/Documents/Cozma_et_al_2012.pdf
- Dervin F. et E. Suomela-Salmi. (2007). *Solidité et liquidité des stéréotypes d'étudiants universitaires finlandais de FLE*. Доступно на: <http://users.utu.fi/freder/Stereotypesfredeija.pdf> [15.08.2013.]
- Dervin, F. (2010). Pistes pour renouveler l'interculturel en éducation. *Recherches en éducation, Éducatons et formations interculturelles: regards critiques*, 9. Nantes: Université de Nantes, 32–40.
- Дурбаба, О. (2011). *Теорија и пракса учења и наставе страних језика*. Београд: Завод за уџбенике.
- Neuner, G. (2003). *Les mondes socioculturels intermédiaires dans l'enseignement et l'apprentissage des langues viantes: La compétence interculturelle*. Strasbourg: Conseil de l'Europe, 15–66.
- Zarate, G. (1993). *Représentations de l'étranger et didactique des langues*, Coll.CREDIF. Paris: Didier.

Nataša Ignjatović

LES REPRÉSENTATIONS STÉRÉOTYPÉES DE LA LANGUE ET DE LA LITTÉRATURE FRANÇAISES

Résumé: Cet article a pour but de démontrer quels stéréotypes de la langue et de la culture françaises sont présents chez les étudiants qui apprennent la langue française comme langue optionnelle.

En prenant en compte le fait que l'apprentissage des langues étrangères comprend l'appropriation des contenus linguistiques ainsi que l'acquisition de la compétence interculturelle, nous considérons qu'il est important de faire une enquête auprès des étudiants qui font notre corpus, pour identifier quelles représentations de la langue, de la culture et des locuteurs français prédominent.

Nous envisageons de vérifier si la tendance à avoir une attitude positive envers la langue cible dépend de la durée d'apprentissage de la langue étrangère et si les attitudes et les opinions stéréotypées dépendent des contacts réalisés avec le pays cible. Ce type d'enquête a pour rôle de faire un diagnostic des attitudes stéréotypées qui aide ensuite l'enseignant dans le choix du matériel et des techniques didactiques, afin d'inciter le développement de la réflexion critique.